
Guastavino, de la Punyaleria a Nova York - Volta catalana

Autor:

Data de publicació: 15-10-2021

El seu nom evoca l'espai que els artesans medievals ocupaven per fabricar punyals, dagues, espases i altres elements de forja per proveir la noblesa capitalina, l'habitat majoritari del qual es situava no lluny d'allà, al carrer de Cavallers.

La seua ubicació se situava entre els carrers de la Corretgeria i de Cabillers. Aquests dos han pogut sobreviure al pas dels segles, no així la que ens ocupa, ja que va tindre la “desgràcia” de situar-se al mig d'a on durant el segle passat es va decidir obrir una gran plaça, aliena a l'entramat medieval de la ciutat: l'actual plaça de la Reina.

Una ruta des de l'antic carrer de la Punyaleria a Nova York, passant per Boston.

6 de juny de 2020

3

4267

El carrer de la Punyaleria era un dels molts que conformaven l'antic entramat urbanístic medieval de València.

El seu nom evoca l'espai que els artesans medievals ocupaven per fabricar punyals, dagues, espases i altres elements de forja per proveir la noblesa capitalina, l'habitat majoritari del qual es situava no lluny d'allà, al carrer de Cavallers.

La seua ubicació se situava entre els carrers de la Corretgeria i de Cabillers. Aquests dos han pogut sobreviure al pas dels segles, no així la que ens ocupa, ja que va tindre la “desgràcia” de situar-se al mig d'a on durant el segle passat es va decidir obrir una gran plaça, aliena a l'entramat medieval de la ciutat: l'actual plaça de la Reina.

En aquest plànol de principis del segle XX, podeu veure l'ubicació del carrer de la Punyaleria:

Plànol on he marcat la situació del carrer de la Punyaleria.

Aquest carrer hi va subsistir fins a finals de la dècada de 1950. El naixement d'una nova plaça va suposar, paradoxalment, la mort d'un antic carrer. Un nou espai urbà que naixia, alhora que un altre vell moria.

Vist el títol d'aquesta entrada del bloc, amb seguretat molts vos haureu preguntat pel seu estrany enunciat. Quina relació pot tindre un xicotet carrer medieval ja desaparegut de València, amb llocs tan allunyats i aliens a la ciutat com Nova York o Boston?

Començaré donant resposta a la pregunta esmentant-hi una esquela que anunciava una defunció, publicada el 3 de febrer de 1908 en un prestigiós periòdic nordamericà com era The New York Times.

L'esquela parlava de la mort al seu domicili de Asheville, una ciutat situada a l'estat nord-americà de Carolina del Nord, d'un tal Raphael Guastavino, a què el diari qualificava, ni mes ni menys com “l'arquitecte de Nova York”.

L'afirmació, que pot semblar exagerada, no sembla ser-ho tant si tenim en compte que aquest arquitecte va construir més de mil edificis en els Estats Units, tres-cents seixanta d'ells a Nova York, un centenar a Boston i molts més en altres ciutats nord-americanes, a més de haver col·laborat en molts altres projectes d'importants arquitectes americans de l'època.

Parlem dels anys esdevinguts a cavall entre els segles XIX i XX.

El seu èxit i merescuda fama li va arribar, paradoxalment, com a conseqüència del gran incendi esdevingut a Chicago l'octubre de 1871, què va arrasar una bona part de la ciutat i va deixar sense llar a més de 100.000 dels seus habitants.

Les causes de la seua ràpida expansió, sense control, van ser relacionades principalment amb les males pràctiques en la contrucció dels habitatges dutes a terme fins llavors a la ciutat.

I ací és on comença la carrera de Guastavino: ell ofereix una solució constructiva contra el foc, basada en la "volta tabicada". Res de nou, ja que aquesta tècnica constructiva tenia segles d'antiguitat, però ell la dona a conèixer allà i garanteix que el seu disseny retarda molt la propagació del foc, en cas d'un incendi. Just el que l'arquitectura nord-americana anava cercant en aquell moment, després del que va succeir a Chicago, però també a Boston l'any 1872 i en altres ciutats que patiren incendis de menor entitat.

Per convèncer la societat nord-americana de les característiques ignifugues dels seus edificis, va construir una volta tabicada en un lloc públic, al carrer, calant-li foc després de cridar a la premsa, que farien d'altaveu mediàtic del seu "invent".

Després de fer aquella "performance", i després d'aconseguir l'acceptació de diversos arquitectes importants nord-americans de l'època, patentà la seua tècnica constructiva contra el foc l'any 1885, fundant a continuació la seua empresa, la "Guastavino Fireproof Construction Company".

Aquella volta tabicada havia esdevingut una alternativa als clàssics esquelets metàl·lics que s'empraven a les construccions fins aleshores, poc resistents als incendis. I a més, la seua solució era barata, lleugera i resultava estèticament harmoniosa.

"Bona, bonica i barata". Ho tenia tot per triomfar.

Volta catalana

Des d'aquest moment no para de construir edificis a Nova York, Boston i altres ciutats americanes.

Edificis tan rellevants com la Grand Central Terminal d'Ellis Island, la Catedral de Sant Joan el Diví, l'Església de Sant Bartholomé, l'Estació del Subway del City Hall, la Sala de Concerts de Carnegie Hall de Manhattan, l'Hospital Muntanya del Sinai o la Capella de Sant Paul de la Universitat de Columbia, tots a Nova York. O la Biblioteca Pública de Boston, o el Museu Nacional d'Història Natural i l'edifici de la Cort Suprema d'Amèrica, tots dos a Washington.

A continuació podeu veure algunes fotografies de les seues obres:

Estació del Subway, City Hall, Nova York. Obra de Guastavino (fotografia Michael Freeman)

Mercat del Pont de Queens, Nova York. Obra de Guastavino (fotografia www.naturalbuildingblog.com)

The Oyster Bar, Grand Central terminal, New York. Obra de Guastavino (fotografia www.touristsbook.com)

Museu Nacional d'Història Natural, Washington. Obra de Guastavino (fotografia Pinterest, epoca1.valenciaplaza.com)

Biblioteca Pública de Boston. Obra de Guastavino (fotografia travelbuggeddotcom1.files.wordpress.com)

Catedral de Saint John the Divine, Nova York. Obra de Guastavino (fotografia: www.thousandwonders.net)

Doncs bé, ara aneu ja a entendre el titular d'aquesta entrada, i la resposta a la pregunta que havia plantejat ades. Perquè ja cal dir que aquest famós arquitecte no era en realitat nord-americà, sinó valencià. I nascut en el número 14 del carrer de la Punyaleria de València l'any 1842, en un edifici que es trobava situat just davant de la porta dels Ferros

de la Catedral.

Ací podeu veure el seu retrat:

Fotografia de l'arquitecte valencià Rafael Guastavino Moreno.

Als 17 anys Guastavino es va traslladar a Barcelona per estudiar arquitectura, i amb 40 anys va emigrar des d'allà a Nova York a la recerca de noves oportunitats, on va desenvolupar tota la seua trajectòria com a arquitecte, fins que va morir a la ciutat d'Asheville als 65 anys d'edat.

El seu cos està soterrat a la cripta de l'església de Sant Llorenç, que ell mateix va construir inspirant-se en la planta i la cúpula de la Basílica de la Mare de Déu de la seua ciutat natal.

La seua patentada "volta tabicada" la va aprendre de veure-la en les obres del seu bisavi, que era mestre d'obres. Era una tècnica constructiva molt utilitzada als territoris de l'antiga Corona d'Aragó, principalment a València i a Catalunya. Una tècnica senzilla i lleugera que, gràcies a ell, va revolucionar la manera de construir edificacions als Estats Units.

Actualment centenars d'obres de Guastavino romanen en peu arreu de Nord-Amèrica, sent totes elles molt apreciades i estant considerades com un tresor de l'arquitectura d'aquella època.

Actualment tot el record que existeix a València d'aquell excel·lent i famós arquitecte valencià, és un curt i poc transitat carrer ubicat en el Grau, prop de la Marina.

Arran de la remodelació que es realitzarà a la plaça de la Reina durant els pròxims mesos, no estaria malament que l'Ajuntament hi posara un monòlit, una placa o un bust de Guastavino, per exemple a l'espai que va ocupar la desapareguda casa que el va veure nàixer, just enfront de la Catedral.

Aquesta petició ha sigut ja realitzada pel Cercle per la Defensa i Difusió del Patrimoni Cultural de València a l'Ajuntament, encara que de moment no hi ha hagut cap resposta municipal.

Esperem i desitgem que finalment Guastavino puga tindre un digne i merescut recordatori a València, ubicat si és possible en l'espai que ocupava el carrer on va nàixer.